

BÁTASZÉK ÉS SÁRKÖZ

— TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, TANÜGYI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP. —

Megjelen minden vasárnap.

Műfizetési ár:

Egész évre . . . 8 K.
Fél „ . . . 4 „
Negyed „ . . . 2 „
Egyes szám 16 fil.

Szerkesztőség: Király-ut — Kiadóhivatal: Zrinyi-utca
Bátaszék.

Szerkesztik és kiadják:

Joó Károly.

Szélig Gáspár.

Hirdetési ár:

Egész oldal . . . 20 K.
Fél „ . . . 10 „
Negyed „ . . . 5 „
Nyílttérnek sora 30 fil.
Hirdetések a nyomdában
is fölvetetnek.
Kéziratok vissza nem
adtnak.

A fegyenciparról.

Kisiparosainkat minden oldalról nyomja, huzza, sujtja az áldatlan konkurrencia. Mindenfelől rávicsorgatja rémes fogait az a verseny, a melylyel legnagyobb szorgalma, törekvése, kintartása és elsőrendű munkája mellett se képes megküzdeni. Itt a gyáripár, a nagyvállalkozás, ott az osztrák, emitt a kontár, másutt meg a fegyencipár telepedik mellére, úgy hogy nehezen tud lélekzeni, munkája meddő marad és emelkedni hasztalan próbál, visszahanyatlik.

Veszedelmesen nagy versenytársa kisiparosainknak a fegyencipár, melylyel valóban lehetetlenség a versenyt fölvenni. Régi panasz már kisiparosainknak ez s egyre kéri az illetékes ténye őket, hogy szüntessék meg avagy tetemesen csökkentsék a fegyencipart, mert nyilvánvaló, hogy oly mennyiségben és oly árban nem tudnak kisiparosaink cikkeket előállítani. A fegyházakban meg száz és száz rabot oktatnak ki egyes iparágakra s ezek nagy szorgalommal állítják elő produktumaikat s az állam aztán szépen túl ad rajtuk, nem bánva azt, ha egy csomó tisztességes, komoly, családos ember szájából kiveszik ez által a falatot.

Régi rákfenéje ez az iparnak s hasztalan volt eddig minden jajveszékelés, siránkozás, — vajmi kevés eredményt lehet e téren fölmutatni. Már pedig lehetne a dolgon segíteni, minden érzékenyebb veszteség nélkül. Foglalkoztassák

a fegyenceket olyan iparágak körül, a mik semminemű kártékony hatással, semminő konkurrenciával nem bírnak a kisiparosok által folytatott munkákra. Hisz van számos oly iparág, melyet még kevésbé üznek egyes iparosok nálunk s ezen iparágak kultiválására jobb közegeket a fegyenceknél nem lehet találni, miután az állam fenhatósága alatt készülnének e cikkek és a raboknak nem kell félniök, vajjon kelendő lesz-e a portékájuk vagy sem.

De ne folytattassanak oly iparágakat, melylyel ezer meg ezer szegény ember keresi meg kenyerét, mert ezek kizárólag azt az egy iparágat sajátították el, melyet folytatnak, s mással nem tudnák magukat fentartani, más munkához nem értenek s kénytelen-kelletlen ráfanyalodni mesterségére, mely téren valahogy csak boldogulna korrektsége, szakképzettsége és jó munkája révén, ha nem állana vele szemközt a nagy és hatalmas konkurrencia, a mit nem tud legyűrni.

Az illetékes köröknek be kell látniök, hogy a kisiparosokra nézve felette sérelmes és káros a fegyencipár nagy méretű üzése s ezért módját kell találniök annak, hogy ezt az ügyet valahogy rendezzék, mert így elkedvetlenedik a sok munkakedvelő, szorgalmas és törekvő iparos ember s ez a körülmény az egyéni bajoktól eltekintve, magára az ország iparára is súlyos veszteséget jelent.

Bátaszéken a „Korona“-szálló

a kereskedelmi utazók találkozó helye. — Kitünő magyar konyha, kiváló finom borok és szolid kiszolgálás.
Mérsékelt szobaárak.

Nők az énekarban.

A kath. egyház fejének körlevelére akarok utalni, de nem szándéksom a lapot felekezeti szószólóvá tenni, annál kevésbé, mert a címben jelzett kérdés azon érdeklődésnél fogva, melyet a pápa körlevele fölkelített, azon okszerű ismertetésnél fogva, mely a lapok hasábjait töltötte, joggal mondható társadalmi kérdésnek, pláne manapság, mikor minden a nőket illető kérdést összekötnek az emancipáció frázisával.

Akkoriban, még mielőtt kezünkben lett volna a pápa körlevelének hiteles szövege, értesültünk különböző lapok tudósítása révén a „reform“-ról, mely a körlevélnek célja az egyházi ének rendezése körül. Ismervén az egyházi szabályokat a templomi énekre vonatkozólag, komikusnak tünt fel a lapok híresztelése, hogy a pápa kitiltja a nőt az énekarból.

Tény, hogy nem kis feltűnésre számíthatott a körlevélnek azon pontja, mely a nők énekes voltát illeti, mert széles területen úgy vagyunk, hogy a soprán és alt hangokat szinte szokás, tehát törvény szerint nők énekelik a templomban is. Hogy mikor kezdődött e szokás, talán a színházak nagyobb fejlődése tudna kimerítő feleletet adni. Hogy minő okok játszottak közre a szokás megrögzítésében, említhetjük többek közt azt is, hogy nálunk ép úgy, mint másutt, alábbhagytak a zene, illetve énekoktatás régen beható művelésével, úgy hogy énekes hiányról még ma is jogosan panaszkodhatunk, bár a külföld egy és más vidékén rendszeres haladásu kivételt is találunk már. Legjobban jellemzi állapotainkat Lányi

TÁRCZA.

Mézeshetek.

Házasságunk második napján, mikor este hazajöttem, feleségem tártkarok helyett azzal a kijelentéssel fogadott, hogy ő vagy megszökik vagy az örültek házába kerül.

Három lépést hátráltam s az a tekintet, melyet feleségem felé röpítettem, egy óriási kérdőjel volt.

— Hiába bámul uracsám, a mi sok, az sok. Könnyű magának. Míg egész nap nincs idehaza, nekem a legrettenetesebb gyermekírásban van részem. Sok gyermeket hallottam már sirni, de ahogy a szomszédunk csemetéje nyivékol, az túl megy minden határon.

— De csak nem tart örökké e sirás. Csak belefárad a vitásba.

— Dehogy, ez a gyermek olyan gyermek . . . . . Hallja a kellemes muzsikát? Már megint kezdi.

Elkellett ösmernem, hogy nem közönséges gyermek, Úgy bőgött, mintha fizették volna érte. De azért látszólag nyugodtan viselkedtem, pedig majd ketté hasadt a fejem.

Ernö, ki a Cecilia-egyesület első országos kongresszusán elhangzott szép tervü indítványokra keserűen megjegyezte, illetőleg figyelembe ajánlotta, hogy muzsikuskunk ugyan volna, de énekes nincs, e nélkül pedig nehéz dolog énekelteni. Meg kell vallanunk azt is, hogy az egyházi előjárók nem részesítették az énekkart oly gondban, mely nemcsak megillette volna, de a mely nélkül nem tarthatta fenn magát. Magára hagyatva mit tehetett egy-egy karnagy? Ha állandó énekeseket akart, kénytelen volt nőket alkalmazni, mert hangjuk nem változik s késő korban is megmarad használható anyagnak. Ellenben a férfiénekes hangja, ha eljő a bizonyos kor, alászökik egy nyolcaddal, a mi természetesen pótlandó veszteség. Hja, de ki fog évről-évre vesződni énekesek képzésével? A karnagy, ki néha-napján kénytelen a magas kukorica-árak miatt panaszkodni? Nem várja tőle senki, mert biztos tiltakozását amúgy is tudjuk. Nem tagadhatjuk, ez a gyökere egyházi énekkaraink mai semmis színvonalának. Senki sem törődött vele, elvadult, elzüllött, mint a mostoha bánásmód sajnálandó áldozata.

Megérthetjük ebből, hogy miért alkalmaztak kizárólag női énekeseket. A legolcsóbb hanganyagot képviselik, más hiányában pedig rá volt utalva minden karnagy. A mostani karok ugyan nem pótolják a középkori képzett énekesekből álló karokat, de jók ahhoz, hogy rendszeresen amolyan tidli-tidli históriákat elverklizzenek, sátoros ünnepeken pedig többé-kevésbé sikerült dalokkal felhívják a közönség érdeklődését, illetőleg kihívják áhitatos hangulatából. Ez vázlata a

Nöm kezdett föl-és alá szaladgálni a szobában én meg idegesen doboltattam az asztalon. Jó tüdeje lehetett a kis babának, mert egyre jobban bömbölt.

Az asszony végre levetette magát a kanapéra, én meg föl ugrottam székről és se szó, se beszéd elrohantam. Nemsokára két kiló vattával fölfegyverkezve tértem vissza.

Váratlan meglepetés. A gyermek nem sirt, de szerepét nem vette át. Nyugodtan pólyáztam be mindkét fülemet.

A mint hitvestársam így megpillantott, a sirásból a nevetésbe csapott. Kacagott, hogy könnyei csordultak, hahotázott, hogy fölébresztette a szomszédban nyilván szunnyadó kis bestiát s rázendített.

Most már feleségem is igénybe vette a vattát. Az eredmény lesújtó volt. A vatta nem tette meg azt a szolgálatot, a mit vártunk tőle. A gyermek bömbölését épp oly tisztán hallottuk, mint azelőtt.

Az asszony nekem rontott, hogy tudok ilyen haszontalanságokra pénzt pocsékolni, ahelyett, hogy kényelmeről gondoskodtam volna és oly lakást béreltem volna, hol nincs a szomszédban egy csorda tehenet is megszégyenítő gyermek.

— De édesem . . . . .

nők énekkari szereplésének. Sajnos, hogy való, de nem tagadhatja senki, hogy hivatásos egyházi énekesünk nincs a nőnemből. Nincsenek rá képezve, nem is volt soha cél az, hogy a nőket egyházi énekesekké képezzék. Zenei képesítésük révén ugyan alkalmazták őket, de csak pótlásképen, mivel nem voltak képzett férfi-, szorosabban fiúénekesek. Azért már 1897-ben, mielőtt tehát a pápa körlevele megjelent, abban egyeztek meg a Cecilia-egyesület tagjai, hogy különösen énekesiskolák alapításával kell megkezdeni az énekkar reparálását, mert csak így fog eredeti magaslatára juthatni.

Elérve idáig, tulajdonképen a pápa szavaival egyezünk meg. Az ő célja is az, hogy az énekkar megfeleljen rendeltetésének. Ennek elérésére a fenti magyar javaslatot teszi első helyre. Ez csak kezdet. A vég az, mely megvalósítja mindazon szabályokat, melyek régtől fogva léteztek, s melyeket ő mint zenesz a zene és ének iránti vonzalomtól vezetettve összegyűjtött és igen világos tagozottságu körlevélben közzétett. Ujításról tehát nem beszélhetünk, ha szoro an veszszük a tényállást, csak ismétlésről.

Már most csak egy következtetést vonhatunk a mondottakból: hogy a mai énekkarok nem tekinthetők egyházi karoknak. Olvasva a szabályokat egymás után kitűnnek a „visszaélések” az énekkar tagjait, az énekkar programját, e program előadását stb. tekintve.

Mi hát tulajdonképen az énekkar?

E kérdésre precíz feleletet csak annak adhatunk, a ki tudja, mi az a liturgia? A ki tudja, hogy pl. egyházi szertartásra csakis a férfiak képesítvők stb.

— Semmi édes, hagyjon föl a kedveskedéseivel. Maga a világ legtapintatlanabb férje. Óh én szerencsétlen teremtes. Hát kellett nekem férjhez menni és éppen magához? Szegény mamának igaza volt, mikor azt mondotta, hogy ne legyek a maga felesége.

— De drágám, talán elég lesz ebből a fölösleges prédikációból.

— Még maga beszél? Magának hallgatni kell! Maga . . . .

Tovább nem bírta, arcán peregtek le könnyei. Füleiről leszakította a vattát és azzal szárítgatta a könnyeket. Mikor ez kevésnek bizonyult, az én füleimről tépdeste le a pólyát és ez hasonló sorsra jutott. (Igy tud értéket adni egy jó gazdasszony az értéktelennek bizonyult, de pénzbe került dolognak.)

A vacsoráról teljesen megfeledezett a feleségem, én meg nem mertem kérni. Éhesen tértem nyugalomra.

Alig, hogy lefeküdtünk, a gyermek elkezdte működését. Az anyja fölébredt, leszállt az ágyáról és kezébe fogva a gyermeket, föl és alá járt vele a szobában, miközben altatgatni kezdte:

— Csija, babu-ka, édes kis fiucska . . . Haja csi . . . csi . . . csija . . . babuska . . . Haja . . . . Azt a kölyök mindenét, hát nem hallgatsz el!

Az énekrészek lényeges pontjai az ünnepélyes szertartásnak, mert általuk nyilvánul az ünnepélyesség. Mivel a szertartás részét képezik az énekszámok, természetesen kanonizált szöveget zenésítenek. Mivel a szertartás része az ének, természetes, hogy a ki énekel, tényleges résztvevő a szertartásban. Kell-e ehhez világosabb illusztráció, mint az, hogy az istentiszteletet végző pap megkezdi énekszóval pl. a Glóriát, s a kar a további szöveggel folytatja az éneket? Vannak részek, melyeket a pap csak olvas, az énekkar azonban énekel, mint pl. a Graduále. Ismét vannak részek, melyeket csupán a pap énekel, mint pl. a praefatio stb. Látnivaló, hogy az énekkarnak igen szoros kapcsolata van a liturgiával, egyházi szolgálatot végez, mint a ministrius. Kezdetben a leviták végezték mindakét szolgálatot, férfiak természetesen, mint a kik egyedül képesítették a szertartás cselekvényeire. Idő folytán világi férfiak léptek nyomdokukba, míg a fent vázolt körülmények a mai visszás állapotokat kezdték.

Ha ezek után a nők óhajt támasztanának az énekkarban való részvételre, nem tehetünk egyebet, mint rámutatni az előbb elfoglalandó állásra: előbb a ministrálás jogát kell megszerezniök.

De nem barbár eljárás ez? Azt hiszem, hogy nem az, én csak jól értelmezett felfogást látok benne.

De hát a nőnek nem szabad Istent tisztelni? Sőt. Persze olyanképen, mint annak a férfinak, a ki véletlenül nincs benn az énekkarban.

De méltányos dolog a nőnemet kizárni a tényleges funkciókból? Ép oly méltányos, mintha meg-

Jól bepaskolta, mire a gyermek még fokozottab erővel sirt.

Én, mintha ezer kigyó csipett volna meg, ugrottam ki az ágyból és magamból kikelve, döngettem meg a szomszédos falat, átharsogva:

— Hallja, tisztelt asszonyság, ha azt akarja, hogy a gyermek hallgasson, akkor ne verje meg, mert úgy még jobban lármázik és nem hagyja aludni a lakókat.

— Engem az úr ne tanítson, — rikácsolta vissza az asszony — én azt teszem a gyermekemmel, a mi nekem tetszik, én akkor verem meg, mikor én akarom, ő meg akkor sir, mikor neki tetszik.

A gyermek ordított, az asszony karatylt, a feleségem ideggöresökben vonaglott, én meg fejnélkül keringtem a szobában, majd kisurrantam a konyhába és a kezemügyébe akadó gyuródeszkával és sodrófával tértem vissza. A pápuniak muzsikája szelid zene volt ahoz a dörömböléshez képest, a mit én e jámbor konyhai szerszámokkal véghez vittem. Én doboltam hévvel, doboltam kitartással és csodák csodája a gyermek megszűnt sirni. Erre én is elhallgattam. Azt hittem, beállott a fegyverszünet. Tévedtem A gyermek újból kezdte.

BATASZÉK és SARKOZ.

fordítva volna. Hogy pedig méltányosnak mondjuk, annak alpját abban a különbségben találjuk, mely az emberiséget két részre osztja: férfiakra és nőkre.

De hát hátrafelé haladjunk? Mikor visszaélés kiküszöböléséről van szó, csak haladást jelenthetünk.

A női hang szebb stb. A ki még nem hallott képzett fiúénekeseket, nem adhat illetékes véleményt, pláne nem követelhet. Egyébként az sem lehetetlen, hogy képzett fiúénekeseket hallva akár megesküszik valaki, hogy nők énekelnek. Tény!

Vannak még szállóigék, de nem érvek.

Csak azt még, hogy a szabályzat nem tiltja ki a női éneket a templomból. A népének nem tartozik a liturgiához, tehát pusztán nőkkel is énekelhető. Az u. n. betétek, melyek a liturgikus szövegen kívül álló énekszámok, mivel sem állandó részei, sőt egyáltalán nem részei a liturgia énekprogramjának, megengedem, hogy szabadelvű felfogást árulok el, nézetem szerint szintén énekelhetők nők által is.

Hanem az is igaz, hogy míg a kezdet végső eredményre jut, sok idő fog eltelni. Mikor lesz olyan énekkar, a minő szabály szerint a templomban szerepelhet, arra csak „valamikor“-ral felelhetünk. Addig pedig várunk.

Azt irták a lapok, hogy ez a „reform“ hitszakadást idéz elő. Brrr! Józanul ilyent állítani!

Bátaszék, 1904 március 11.

Miki.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Rectificatio.** Lapunk legutóbbi számának vezércikkét avatlan kezek juttatták a nyomdába. Minthogy említett cikket — eltekintve a március idusának dicsőítésétől — olyan szellem lengi át, amely homlokegyenest ellenkezik elveinkkel, a cikket meg nem jelentnek tekintjük.

— **Az új pécsi püspök.** Heteyi Sámuel elhalálózásával árvaságra jutott egyházmegyénk főpásztori székére a király dr. Fischer Colbrie Ágoston esztergomi kanonokot és a bécsi Pázmáneum rektorát nevezte ki. A székeskáptalan — mint Pécsről értesítenek — táviratilag üdvözölte az új püspököt s a további teendők intézésére Walter Antal püspöki helynököt kérte fel. A nagy tudományu, mély valóságosságu, papi erényeiről és szelidségéről ismert főpásztor kinevezését a hívek csak örömmel fogadhatják.

— **Nem szabad dohányozni.** A kereskedelmi miniszter rendeletet adott ki, amely szerint az összes állomási várótermekben és zárt váróhelyiségekben, továbbá ott, ahol két étterem van, azok egyikében dohányozni nem szabad. Elrendelte egyúttal a miniszter, hogy minden vonatnál egy-két I. és II. osztályu kocsit, a szükséghez képest esetleg egy III. osztályu kocsit is kell a „nem dohányzó“ számára rezerválni. Ez a rendelet 1904. április elsejével lép életbe.

Szóval úgy alakult a delog: ha én doboltam, ő nem sirt, ha én elhallgattam, ő rázendített. Kezemet már a göres rángatta. Helyemet feleségem vette át. Ő se bírta sokáig. Mi ketten doboltunk és kidültünk, a gyermek egyedül bömbölt és uem aludt el.

Kellemes éjszakáink voltak. Élveztünk gyermek-sírást, veréssel vagy annélkül, gorombáskodtunk a falon keresztül olyannal, kit sohase láttunk, indulókat játszottunk a gyuródeszkán, borszeszszel dörzsölgettük meggémberedett tagjainkat ether injekciókkal élesztgettük egymást, csak aludni volt lehetetlen. Én napközben a hivatalban szundítottam egyet-egyét, nőm meg délutánonkint elment édes anyjához látogatába — aludni.

A baj csak akkor érte el tetőpontját, mikor szomszédasszonyunk csemetéjének foga jött. Akkor megszakítások nélkül ordított. A feleségem odáig volt. Nyugodtan veletárgyalni nem lehetett. Ingerült, ideges zsémbes volt. Ha nyájasan szóltam hozzá, kiöltögette a nyelvét, ha vigasztaltam, krimászokat csinált, ha meg kissé fennhangon beszéltem vele, megereedt a nyelve. Annyira vitte, hogy este fölkapta az álló lámpát. Volt még annyi lélekjelenléte, hogy előbb elfújta s csak azután sujtotta felém. Én lehajoltam

és a lámpa egyenesen a tükörnek esett. Oda volt a lámpa oda lett a drága velencei tükör. Erre még jobban földühösödött nőm s röpültek sorjában a majolika vázák, sörös boros és pálinkás szervizek, tea csészék és egyéb törékeny tárgyak. Ekkor én már biztonságban voltam — az ágy alatt. Idebujtam a sötétségben.

Korán reggel, szónélkül távoztam hazulról. Tervem készen volt. A bosszú édes lesz. Másnap a következő apróhirdetés jelent meg a lapokban:

!! Alkalmi vétel !!

Mindenféle majolika vázák, üvegek, csészék, lámpák, és tükrök, értékes tárgyak, törött, de még használható állapotban, minden elfogadható árban eladó. VIII. Jegenye-út 23. II. 9.

A cím az enyém volt. Én meg gyönyörködve néztem a szembe lévő kapualól, hogy hány száz ember jár a feleségem nyakára.

Négiusz.

— **Hitközségi közgyűlés.** Bataszék r. kath. hitközsége ma f. hó 20-án d. e. 11 órakor a belvárosi iskolában közgyűlést tart. Targysorozat a következő: 1. A jegyzőkönyv hitelesítésére öt bizalmi férfi kijelölése. 2. Az 1903. évi zárszámadás bemutatása. 3. Költségvetés 1903. és 1904. évre. 4. Pénztáros fizetés fölemelése.

— **Névmagyarosítás.** Liebhauser József városunk szülötte, bajai szabó iparos a maga és gyermekei vezetéket nevét belügyminiszteri engedéllyel „Ligeti“-re változtatta.

— **Képviselőtestületi ülés.** Bataszék község képviselőtestülete 1904. évi március hó 20-án d. e. 9 órakor közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Az 1905. évi községi közmunka összeírása és mérvének megállapítása iránt határozat. 2. A bikaistálló létesítése és legelőrészt bérbeadása ügyében kiküldött bizottság jelentése. 3. A községi alapok, a fogyasztási és a községi közpénztári 1902. évi és a közbirtokosság 1901. és 1902. évi számadásainak megvizsgálása. 4. Az ipart. isk. 1903/4. évi költségvetést jóváhagyó közg. bizottsági 609. sz. határozat közlése. 5. Községi adónak az 1903. év IV. negyedére járó pótelőírása és illetve leírása iránt határozat. 6. Gyurgyevics és társa szerb alattvalóktól a lakhatási engedélyt megtagadó képviselőtestületi határozatot jóváhagyó közg. bizottsági 45/904. sz. határozat közlése. 7. Az államut átkelési szakaszának állami költségen kisköbörkolattal való kövezése iránti kérelmet elutasító miniszteri határozat közlése. 8. A helybeli r. k. hitközség kérelme a régi templomból maradt faltörmelék elhordatása iránt. 9. Werner János kérvénye segélyének felemeléseért. 10. Reisz József és Hirsch Radó fizetésjavításérti kérvénye. 11. özv. Biszkup Károlyné segély iránti kérvénye.

— **Elhalasztott közgyűlés.** A magyarosító-egylet f. hó 12-ére hirdetett tisztújító közgyűlését, amely a tagok részvétele miatt nem tartatott meg. Dr. Kovács Bálint, az egylet elnökének közbejött betegsége miatt az ülés bizonytalan időre elhalasztott.

— **Pótvásár.** F. hó 14-én kellett volna Bataszéken az első országos vásárnak megtartatnia, amely a nagy esőzés miatt elmaradt. Mint értesülünk a vásárbérlők jövő hó 12-én tartandó pótvásár engedélyezése tárgyában a miniszterhez folyamodtak.

— **Ujjoncozás.** Járásunk területén az 1880. 1881 és 1882. évben született hadkötelesek sorozása a következő napokon és sorrendben fog megejtetni. Április 5-én: Sióagárd, Decs, Ócsény, Bataszék, Hare, Mőzs, április 6-án: Bata, Alsónyék, Sárpilis, Simonmajor, Szedres, Tolua, április 7-én: Várdomb, Alsónána, Szekszárd községek. A vármegye többi járásaiban és pedig a tamási járásban március 21, 22, 23, 24 és 26-án, a dombóvári járásban március 28, 29 és 30-án, a völgyességi járásban április hó 21, 22, 23, 24, 26 és 28-án, a simon-

tornyai járásban március hó 30-án, április hó 5, 6 és 7-én fog a sorozás megtartatni.

— **Bataszék r. k. hitközség 1902. évi zárszámadása.** Bevétel: 1. Pénztári maradvány 1901. évről 22965 K. 58 f. 2. Fapénz és pincebér: 534 K. 46 f. 3. Takarékpénztári kamat 506 K. 71 f. 4. Hitközségi adóhan múlt évi hátralék 4002 K. 97 f. Folyó évi járandóság 6102 K. 55 f. Lerová 6276 K. 33 f. Hátralék 3839 K. 78 f. Tulfizetés 50 K. 46 f. Bevételek összege: Múlt évi hátralék 4002 K. 97 f. Folyó évi járandóság 30109 K. 30 f. Összesen 34112 K. 27 f. Lerová 30283 K. 08 f. Hátralék 3839 K. 78 f. Tulfizetés 50 K. 46 f. Kiadás: 1. Kántor fizetése 771 K. 58 f. 2. Harangozó bére 600 K. 3. Kálvária és kápolna szolgálja bére 240 K. 4. Lajvér és kövesdi harangozó bére 20 K. 5. Hitközségi pénztáros fizetése 120 K. 6. Ritter Bálint számlája 300 K. 7. Berekasza Ferenc számlája 1484 K. 8. Heidekker Sándor számlája 480 K. 9. Dr. Keller Zoltán számlája 3100 K. 10. Különböző kiadások 316 K. 91 f. Kiadások összege: 7432 K. 49 f. Marad készpénzben 22850 K. 59 f. Hátralékban 3486 K. 80 f. Tulfizetés 50 K. 46 f.

— **Személyhajó járatok.** Budapestről—Bajára: naponta 12 órakor délben. Első menet március hó 14-én. Budapestről—Bajára: kedden, csütörtökön és szombaton 10 órakor este. Első menet március hó 22-én. Bajáról—Budapestre: naponta 2-05 órakor délután. Első menet március hó 15-én. Bajáról—Budapestre: kedden, pénteken és vasárnap 3-55 órakor reggel. Első menet március hó 27-én. Bajáról—Mohácsra: naponta 8-25 órakor este. Első menet március hó 14-én. Bajáról—Mohácsra, Orsovára és Galacra: szerdán, pénteken és vasárnap 5-40 órakor reggel. Első menet március hó 23-án. Cs. és kir. Dunagőzhajózási társ.

— **Baleset.** Súlyos baleset érte f. hó 14-én, hétfőn Kamerman Mátyás községi pénztárost. Midőn ugyanis este 6 és 7 óra között hivatalából haza iparkodott, a Graf József kereskedése előtti sikos járdán elcsuszott, s oly szerencsétlenül esett a kövezetre, hogy alsó lábszárcsontja eltört. Fölgyógyulása néhány hetet fog igénybe venni.

— **Ázsiai állapotok.** Lapunk 10. számában panaszoltuk föl azokat a botrányos állapotokat, amelyek vásár- és ünnepnap délutánjain a Király-úton végbemennek. Elmondtuk, hogy a szolgálégyek és cselédleányok miket mivelnek a sétálók és a járókelők botránkoztatására. Azóta két vasárnap múlt el, s dacára, hogy ez uton kértük a helyi rendőrhatalóságot, találjon módot e botrányos állapotok megszüntetésére, panaszunk meghallgatásra nem talált. Múlt vasárnap ismétlődtek a már leirt utcai jelenetek, sőt egy kis verekedés is támadt mingjárt a délutáni istenitisztelet után. Péter János suhanc fia József volt a nap hőse, ki egy társával d. u. 4 órakor,

midőn a hívők a litániáról haziparkodtak, a Sz.-István-téren fenhangon trágár d. lokat énekeltek. Ugyan- csak ez a Péter József később zsebkéssel megtámadta egyik vetélytársát, ami nem kis riadalmat okozott. A nagysokára a helyszínére érkezett rendőrség alig- alig tudta a 15 éves gyerkőcöt ártalmatlanná tenni. Az adózó polgárság nevében ismételt fordulunk a helyi rendőrhatalomhoz, tisztelettel kérvén szüntesse meg ezeket az ázsiai állapotokat!

— **Megszökött majom-táncoltató.** Kreszties Alexa ki az egész telet családjával és társaival Bátaszéken töltötte majomtáncoltató társától Gyurits Milántól 200 koronát ellopott és majmostól együtt megszökött. A panaszos följelentésére a szekszárdi törvényszék körözteti.

C S A R N O K.

Egy elbeszélés, mely n m történt meg.

Irtá: Dávid Pál.

(Folytatás.)

1. A szenior. Az iskola vagyonát kezelte, felügyelt az ifjúságra, a távozók nála jelentkeztek, s számon tartotta őket. Rá volt bízva a segélyek kiosztása is. Fizetése: lakás, ellátás és 30 pengő forint. Ő az egyetlen pénzfizetéses tisztviselő.

2. Contra scriba. Az ellenőr tisztét végezte; s a felelősséget a szeniorral együtt viselte.

3. A preceptor publicusoknak az egyes gimnáziumi osztályokat kellett vezetni. Felmentették a templomba és temetésre járás alul, de egy év letelte előtt semmi szin alatt sem hagyhatták el helyüket, — „mit ha valaki megkísérlend, mint engedetlennek és a törvénynek magát alávetni nem akarónak megbélyegző értesítés menjen utána.“

4. Preceptor privatus. Ma correpetitornak neveznénk.

5. Oeconomus vagy sáfár. Oly számos teendő- kel volt ellátva, hogy egy heti hivataloskodása alatt fel volt mentve még az előadás látogatásától is. Kötelessége volt egy szóval mindenre ügyelni, de hatalma csak a mendicánsokra és szolgáldeákokra terjedt. Tiszte volt templomba és temetésre harangozni; reggel 3—4 órakor ébresztőre csengetni; felügyelni a kapuzárára; a szobákat megvizsgálni; az udvart és termeket kisöprenni; a templomba menőket ellenőrizni; a fűtésről gondoskodni és éjjelenként a kapunál őrt állani stb.

6. Cautus praesens, Megfelel a mai énektani- tónak.

A kisebb deákok szintén számos kötelességek- kel voltak ellátva. Bizony, — ha a munka nem szé- gyen is, — volt nem egy lealacsonyító kötelesség,

a milyen például a mendicánsoké, kikről az oecono- musnak adott utasítások közt ezt olvassuk: secessum vero per mendicantes emundare cures. A kisebb deákok közül kerültek ki

1. A coqnusok, az ételhordó deákok, vagy mai néven terítők.

2. Az exploratorok, vagy kéregető deákok.

A coqnus alatt, melynek eredeti jelentése sza- kács, nem főző deákot kell érteni. A kor szokásai közé tartozott; hogy a tanuló ifjúságot a tehetősebb polgári családok látták el élelemmel sorban, s a coq- nusok csak behordták az ételt. Nem kellemes tiszt volt ez, de az exploratorok figyelmeztetésül énekel- tek azon ház előtt, melyre a főzési sor rákerült.

Több oly elnovezéssel is találkozunk, melyek ma már épen nem, vagy csak kevesek előtt ismer- retesek. A deákság maga is több kategóriába soroz- ható, így voltak: togátusok nevének eredetét igen könnyen megmagyarázhatjuk: togatus, annyi mint tógát viselő. A theológiát tanuló ifjúság öltözete a törvény szavai szerint: „fekete tóga legyen.“ Tehát a togátusok theologusok voltak.

Nem így vagyunk a neutralista szóval. Itt csak találgatunk. Az én véleményem szerint ezek az egyes családoktól feltételesen adott segélyt élvezték, vagyis olyanok lehettek, mint ma a családi alapítványok élvezői. Ezek semmi nemű szolgálatot nem tettek, míg ellenben a szolgáldeákok azért kaptak ellátást, hogy a nagyobbakra és vagyonosabbakra takarítottak és az iskolában is ezt és amazt elvégezték. Minden szolgáldeához a szobához tartozott; melyet takarított; nyáron a folyosón, télen a szobában a gazdája ágya alatt aludt; étele a gazdája által meghagyott maradék. Ilyen ellátása a mendicánsoknak is, csak hogy azok végezték a legdurvább munkákat: söpörtek, tisztogattak és mezei munkára jártak. Bizony nagy sor volt ilyen körülmények közt tanulni, megszivlelhetné sok mai lusta és rakoncátlan deák.

Szigoruan megszabta a törvény, mit szabad és mit nem, a ki megszegte, pénzbüntetéssel sújtották. Így táncolni, hegedülgetni, kimaradozni, mulatgatni nem szabad fél ezüst tallér vagyis hetven denár büntetés terhe alatt. Ellenben fegyvert ki ki saját védel- mőre tarthat. Különben a törvény teurja az volt: legyetek becsülettudók, istenfélők és szorgalmasok. Érdekes a magyar nyelv számkivetéséről szóló passus is. E szerint, ki a magyar nyelvet, mely művelt tanulóhoz nem illik, használja, egy fatáblácskát, az úgy nevezett ferulát, hordja nyakába akasztva mind- addig, míg mig másik vétkezésre nem akad. Ilyen volt az iskolai élet a XVI-ik és XVII-ik században egyoldalú, minden izében törvényekkel korlátozott. Hát bizony rendszer volt ez, még pedig vaskalapos. Hála Istennek, hogy ma nem így van, mert meg- szökne minden deák. Da akkor jó volt, nem is vágy- tak másra. Azóta sok viz elfolyt a Dunán, megvál-

1904. március hó 20.

BÁTASZÉK és SÁRKÓZ.

tozott minden, a szokás, az emberek; nagyot nézne Mándi Márton István, ha feltámadna halottaiból. és meglátná a kollégium nagy kétágu épületét.

Söprik a pápai utcát,
Masiroznak a katonák.

Nem jól van. Nem a katonák, a deákok masiroznak. Az „alma mater“ kapui megnyitak ismét. Vig gyermekesereg játszik az udvaron, vagy ácsorog az utcán, hol két hónapig egy pár remánens lézengett.

A kocsi berobogott a városba, s megállott Binetszkyék előtt. Az utasok leszálltak, mentek be, Dery is velük. Hagyjuk őket beiratkozni, menjünk nézzünk kissé körül, s kísérjük el Déry uramat lakást keresni.

A bátaszéki anyakönyvi hivatal értesítése

1904. évi március 13-tól március 19 ig.

Született:

Tir Magdolna, Faidt Éva, Ritter Anna.

Kihirdetett:

Bauer Jenő (borbély segéd) 20 éves — Schanzenbacher Annával (varróleány) 17 éves, Mayer Ignác (vasuti munkás) 23 éves — Paár Paulával (háztartásbeli) 25 éves.

Meghalt:

Reibling Éva 72 éves (aggkór) Faidt Ádám 1 napos (veleszületett gyengeség), Fereresi János 85 éves (aggkór), Huml János 62 éves (tüdőbaj).

Felelős szerkesztő Joó Károly.

Vasuti menetrend.

ind.			érk.		
8 ³⁰	8 ¹⁵	3 ⁰⁰	Budapest	1 ³⁰	7 ⁵⁵ 6 ¹⁵
11 ³⁰	11 ⁰²	4 ⁵¹	Sárbogárd	11 ³⁵	5 ⁰⁰ 1 ⁵²
5 ²²	11 ⁵⁵	5 ¹⁰	Nagy-Dorogh	10 ⁴⁰	4 ¹⁵ 11 ¹⁰
6 ⁵⁵	2 ⁰¹	6 ⁴⁴	Kölesd-Tengelic	9 ¹⁸	2 ¹⁵ 9 ⁴⁸
7 ²¹	2 ⁴³	7 ¹⁰	Hidja-Apáthi	8 ⁴⁵	1 ³⁸ 9 ¹⁵
7 ⁴¹	3 ¹³	7 ³¹	Tolna Mőzs	8 ²⁴	1 ⁰⁴ 8 ⁵³
8 ⁰²	3 ⁴⁸	7 ⁵⁰	Szekszárd	8 ⁰⁷	12 ²⁶ 8 ³⁰
8 ²⁰	4 ⁰⁷	8 ⁰⁹	Öcsény	7 ⁴⁰	11 ⁵⁶ 1 ⁰
8 ⁴²	4 ³⁴	8 ³³	Decs	7 ¹⁸	11 ²⁴ 7 ⁴²
8 ⁵⁵	4 ⁵⁰	8 ⁴⁵	Pilis Berek	7 ⁰⁶	11 ¹² 7 ³⁰
9 ¹¹	5 ⁰⁹	9 ⁰¹	Bátaszék	6 ⁵⁰	10 ⁵² 7 ¹³
9 ²⁵	5 ²³	9 ¹⁵	Bonyhád	6 ³⁶	10 ³⁵ 7 ⁰⁰
9 ⁵³	—	9 ⁵²	Dombóvár	6 ¹⁰	— 6 ³⁰
11 ²²	—	11 ⁰⁶	Budapest	5 ⁰⁹	— 5 ⁰¹
1 ⁴⁰	—	1 ²⁵		3 ⁰⁹	— 2 ³⁰
8 ⁰⁰	—	8 ²⁰		8 ³⁰	— 8 ⁰⁰

Az este 6 órától reggeli 6 óráig érkező és induló vona oknál az idő percel fekete vonallal vannak aláhuzva.

MABILE SAJTÓ

Ruggyanta (gumi) gyártás meghonosítója

EGYSZERŰSÉG BŐZ SAJTÓ

GUMI

ésrubani szükséglete fedezésénél el ne mulassza min-
tákat és árajánlatot kérni

SGHOTTOLA ERNŐ-től, BUDAPESTEN

VI., ANDRÁSSY-ut 2. sz.

Kérdezőkódésekre készséggel szolgálok utbaigazi-
tással, tanácsal és költségvetéssel.

Utánnyomás tilos

ALAPITTATOTT 1872.

P. BIERSTEDT X. A. DRESDEN

A hölgyvilág **részére!**

Minden t. hölgy saját maga, minden divat szerint, fáradság nélkül készítheti ruháját a **Guschelbauer Antal-féle**

igazítható női derék-szabászati készülék segítségével anélkül, hogy a szabászati rajzot megtanulta volna.

Eme készülék minden testalkat részére szabályozható.

Akadémiailag vizsgázott. — Számos elismerő-irat.

Utánvét mellett! **Egy készülék ára 3 kor.** Utánvét mellett!

Minden kulturállamban törvényesen védve és szabadalmazva.

Guschelbauer Antal, Sopron.

Képviselők minden helységben kerestetnek.

Prospektusok ingyen.

Szőlőlugast

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobbbrésze ha meguó is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legsekélyebb gondozással, felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb disze, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Czim:

Érmelléki első szőlőoltványtelep
Nagy-Kátya, u. p. Székelyhid.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
Budapest, Váci-körút 63,

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,
sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukoricza-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Egy
jó házból való fiu
tanonczul
felvétetik.

H O I ?
Megmondja a kiadó-
hivatal.

